

tantilli capitis levitas et cilli gracilitas non te levant? Siquidem apparentia, et non substantia est in causa; quare sic ergo gloriaris de sarcina? ala enim sine volatu est barda. Et sicut sextus digitus manum fœdat, sic ala te onerat. Igitur fœda res, et vanitas onerosa est pompa. Nimirum nunc vides te imitari naturam stellarum micantium, et earum nutu aut similitudine formari, quæ, cum apparent in cœlo, desinant. Tota namque structura tua ad ostentationem spectat.»

Deinde idipsum duobus novis apologis, primo muris et talpæ, secundo muli et equæ confirmat. « Verum non audisti quid mus responderit talpæ de oculis gloriantis, scilicet habere oculum et non visum, non minus esse quam monstrum. Unde apparere et non esse, monstrosa cæcitas est. Nam cum in oculis adsit pompa, tenebris tamen ipsa perfunditur, et visione privatur. Similiter superbientem ex sexu mulum taliter equa confudit, dicens: Apparentiæ quidem sexum habes, sed cares existentie fructu, adulterina conjunctione plasmatus. Sic orbata fructu, pompositas cernitur, quia est superbiæ perversæ nequam bardus. Nescis quod speculum, dum ex una parte lucidum apparet, ex altera inimica luci opacitate obscuretur? Apparentia certe sine existentia mendax est. Quibus auditis, struthio obmutuit.»

38. ATTENDE IN ILLIS, NE FORTE CADAS (græce: « Non extollas teipsum, ne cadas; » S. Ephrem tract. de Humilitate: « Non exaltes teipsum, ne forte cadas. ») ET ABDUCCAS ANIMÆ TUÆ INHONORATIONEM, — puta infamiam, probrum et dedecus; modum subjicit dicens:

39. ET REVELET DEUS ABSCONSA TUA (absconditam in corde tuo hypocrisin, impietatem et scelera); ET IN MEDIO SYNAGOGÆ (id est, magnæ multitudinis; Tigurina, « in medio cœtu; » Vatablus, « in media concione ») ELIDAT TE. — Græce, καταβλεψέ σε, id est, dejiciat, prosternat te. Nota hic condignam hypocritarum pœnam congrue a justo Dei judicio eis irrogari solitam, q. d. Ne te similes, ostentes, prædices religiosum et sanctum, cum sis irreligiosus, impius et hypocrita; quia solet Deus hypocrisin detegere, ac hypocritas, qui apud populum falsum sanctitatis et religionis nomen aucupati sunt, prodere, ut omnes videant eorum fictionem et nequitiam, itaque infamia, probro et dedecore publico eos notare et mulctare, ut ordinarie fieri videmus in hac vita; sed certissimo id fiet in futura: Christus enim in die judicii omnem hypocrisin aperiet, et hypocritas publica et horrenda ignominia afficiet, dum ob scelera, quæ pandet, eos damnabit ad tartara.

Ita Christus patefecit et confudit coram populo hypocrisin Phariseorum: « Attendite, inquit, a fermento Phariseorum, quod est hypocrisis, » Lucæ XII. ita pariter Christus elisit hypocrisin, nomen et factum Simonis Magi, qua se Prophetam divinum, imo Deum simulans, ut talis a

Nerone et Romanis colebatur, cum eum superbe per aera in cœlum ope dæmonis volantem, ad preces S. Petri, spectante Nerone et toto populo, ex alto præcipitavit, ejusque crura saxo allidens confregit; unde Simon confusus, præ pudore ex Urbe fugiens, mox dolore et mœrore animam infelicem exhalavit. « Tunc igitur, inquit S. Maximus homil. 5 in Natali Apost. Petri et Pauli, Petrus velut vinctum illum de sublimi aere deposuit, et quodam præcipitio in saxo elidens ejus crura confregit, et hoc in opprobrium facti illius; ut qui paulo ante volare tentaverat, subito ambulare non posset; et qui pennas assumpserat, plantas amitteret, »

Quocirca vere Isidorus Pelus. lib. II, Epist. 24, hypocritam vanæ gloriæ cupidum opponens humili, ait « hypocritam vitrum veri margariti loco ponere, » id est, vanam gloriam pro vera æstimare, ac opera inania et fœcata pro magnis, magnique valoris et meriti apud Deum ostentare (in quem quadrat illud adagium: « Tanti vitrum, quanti margaritum, teste Tertulliano lib. IV Contra Marcionem; » e contrario humilem veras margaritas sua æstimatione pro vitreis ducere, » tum quia suas virtutes et opera bona parvi æstimat, et imbecillia ac fragilla instar vitri; tum quia per ea quasi per vitrum in Deum prospicit, omnia Deo, Deique gratiæ attribuens et resignans.

Ita detexit Deus occulta scelera Diocœri, qui, æque ac Nestorius, specie humilitatis et sanctitatis occultans internam arrogantiam et scelera, irrepserat in episcopatum Alexandrinum; cum effecit ut in Concilio Chalcedonensi adversus eum darentur libelli, quibus ipse convincebatur Origenista, arianus, homicida, incendiarius, vitæque turpissimus. Nihil enim magis Dei Ecclesiæ obesse comperitum est, quam cum sub involuero sanctitatis iniquitas tegitur, et impietas horrenda visu, fœco religionis picta progreditur, fallens oculos intuentium. Facile namque est cavere, quos manifestos intelligas hostes; occultos autem quis effugiet? « Quis revelabit faciem indumenti ejus? portas vultus ejus quis aperiet? » ait Job cap. XLII.

Ita Alfonsus rex Aragoniæ, teste Parnormitano lib. II De Gestis ejus, cap. IX, cum audisset Antonium Picentem, qui nomine abstinentiæ et sanctitatis Italiam et Hispaniam compleverat, ac cum Angelis versari et colloqui ferebatur, in morte suam prodidisse hypocrisin, atque a vermibus comestum misere interiisse, sapienter dixit: « Propterea Deus in hypocrisis tantopere sævit, quod, dum homines decipiunt, interponunt Deum ipsum tanquam sceleris mediatorem, ideoque ut plurimum viventes adhuc plectuntur in hominum oculis, quos Dei nomine fefellerunt: ut intelligant mortales a tali monstro maxime sibi cavendum esse, quod Deum ipsum non tantum post mortem, sed etiam in vita ipsa indubitatum habet ultorem. »

Ita mendicum illum simulantem se mortuum,

ut socius ejus pro ipso sepeliendo pecuniam a S. Epiphano impetraret, vera morte Deus punivit, uti refert Tripart. Histor. lib. IX, cap. XLVIII. Ita hypocrisis: monachi cujusdam revelavit Deus S. Euthymio, cum Angelum vidit horrenda specie, tridente gravi, animam illius e corpore extrahentem, teste Nicephoro lib. XIV, LI. Ita hypocrisis monachus fingens se abstinere cibis, cum occulte comederet, in morte coactus est idipsum publice confiteri, atque addere: « Ecce nunc ad devorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua pedesque colligavit; caput vero suum intra meum os mittens, spiritum meum ebibens extrahit; » uti refert S. Gregorius IV, Dialog. 38.

Ita hypocrisin suam detexit Doctor Parisiensis; cum enim in vita ab omnibus probus haberetur, mortuus ex feretro proclamavit: « Justo Dei judicio accusatus, judicatus et condemnatus sum. » Qua voce percussus S. Bruno cum sociis Ordinis Carthusiensium instituit.

Porro facit id Deus, quia ipse est cardiognostes, eique soli patent cordis arcana. Ejus ergo, qui prima est Veritas, quæ execratur omnem fallaciam, est cordis falsitatem aperire. Ejus, qui est ipsa fidelitas honorum provida, est fraudes in corde latentes detegere, ne per eas in hæreses et errores deducantur cæteri fraudis ignari. Ejus, qui est ipsa justitia sincera et integra, est hypocrisin aperire, judicare, damnare: ipse enim solus est inspector mentium, et judex cordium. Hoc est quod ait Apostolus Hebr. IV, vers. 12: « Vivus est enim sermo Dei et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti; et pertingens usque ad divisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, et discretor cogitationum et intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus; omnia autem nuda et aperta sunt oculis ejus. » Vide ibi dicta. Hinc in Scriptura viri religiosi et sancti dicuntur ambulasse cum Deo, conversati esse in oculis Dei, vixisse in conspectu Dei; quia, uti ore, ita et corde sinceræ studentes sanctitati, simpliciter serviebant Deo. Unde in Scriptura vocantur simplices. Sic Job, cap. I, 1, vocatur vir simplex, hebr. תם, id est, perfectus; simplicitas ergo est perfectio, et hominem facit perfectum.

Tropol. Rabanus, et ex eo Palacius: Simplex est, inquit, qui uni servit Deo; duplex, qui vult gaudere cum seculo, et regnare cum Christo. Qui Dei est per fidem, mundi per amorem: Deo dedit intellectum, mundo affectum. Hi sunt quos Elias dicit claudicare in duas partes, colentes simul Deum et Baal. Hi sunt Samaritani, servantes legem Dei, et simul servientes idolis suis. At esse Samaritanum, erat tunc injuria summa. Hi sunt hypocritæ; ostentantes se esse Christianos exterius, cum longe ab ea vita absint interius. Qui enim non videt te hypocritam vocandum, si, cum Christianum te verbis, fa-

tearis, factis te Christianum non esse ostendas? Planc, si libere loqui liceat, magnam Christianorum partem vocabimus hypocrisis: « Dipote quam scimus aliud dicere verbis, aliud factis confiteri. Vis ergo esse sincerus, sapiens et simplex? opere præsta quod verbo profiteris: « ne scandalizeris in labiis tuis; » scandalizatur enim, id est, impingit et offendit in labiis, qui fidem et legem, quam labia ejus sonant, prævaricatur et violat; qui aliud labiis loquitur, aliud corde et opere exsequitur. Hic sibi parat dedecus in die judicii: quia tunc Deus « revelabit omnia absconsa tua. » Tunc enim libri aperientur, et intelligent omnes te alium fuisse exterius, alium interius. Tunc patebunt omnia scelera tua in conspectu totius mundi. Et « in medio » illius « synagogæ, » et conventus universalis Deus « elidet te, » projiciens in voraginem (tunc enim terra aperietur), et inde in infernum, ubi elisus ardebis in æternum. Cur ita? Cur tanto misero pœna?

40. QUONIAM ACCESSISTI MALIGNÆ AD DOMINUM, ET COR TUUM PLENUM EST DOLO ET FALLACIA. — Debueras accedere ad Deum simplici animo; at duplicem animum adduxisti. Debueras accedere vere et sincere; accessisti hypocrisis, fallendo hominum oculos, qui credebant te esse Christianum intus et extra. Ideo pœnam patieris sempiternam. Veritas vere colit, non falso. Hucusque Palacius. Quocirca Theodoretus in Hist. Patrum, cap. XXI, refert Jacobum Anachoretam, cum minister scyphum ejus absconderet, ne ab adventantibus videretur, id prohibuisse, ac dixisse: « Absit, o fili, ne celes homines ea quæ sunt aperta Deo universorum: illi enim soli volens vivere, nullam humanæ gloriæ curam gero. Quid enim me juverit, si hi quidem magis me laborasse, et majori exercitatione usum esse sciverint; Deus vero minori? Non enim sunt hi datores mercedis pro laboribus, sed Deus est suppeditator. »

QUONIAM ACCESSISTI MALIGNÆ AD DOMINUM. — Sic quoque legit S. Augustinus in Speculo Maligne, id est dolose, fete, dupliciter. Nam græce est: « Quia non accessisti in veritate, » id est vere et sincere, « ad timorem; » quia accedendo ad timorem Domini, accedimus ad ipsum Dominum; Tigurina: « Eo quod ad religionem ejus non accesseris sincere, sed animum dolosum attuleris. »

Denique Syrus hæc omnia a vers. 36, hucusque paraphrasticè ita vertit: « Dilige timorem Domini, et confirma cor tuum, et ne timeas; accede, et ne tardes, et invenies vitam spiritui tuo; et cum fueris appropinquans tanquam gigas et robustus, fili mi, ne mentiaris in timore Domini, et ne accedas ad eum duplici corde, et ne honorem quæras de illo in oculis hominum, et in labiis tuis esto cautus ad verum, ne spernas eloquium ejus, et ne movearis, et ne multiplices animæ tuæ ignominiam; ne forte multiplicet Dominus vincula tua, et in medio Ecclesiæ dejiciat

te; quia nominatus fuisti in timore Dei, et internum cordis tui plenum est fraude.»

Ex dictis liquet principium, radicem et quasi rationem a priori omnium quæ hoc capite dicta sunt, esse augustam præstantiam, sanctitatem, et majestatem Sapientiæ primæ et increa-

tæ, quæ est ipsa deitas, ipseque Deus. Quia enim Deus summe sapiens, summe sanctus, summe potens et immensus, quæperversum est; hinc omni timore, amore, cultu, reverentia dignissimus est: quæ deinde ipse sapientiæ creatæ suo modo communicat, sed limitate.

CAPUT SECUNDUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Cap. 1. Siracides sapientiæ encomia celebravit, ut ea omnibus commendaret, modumque eam acquirendi præscripsit, scilicet, justitiam et custodiam legis. Nunc ejus dogmata et præcepta tradit, et sigillatim percenset. Primum ergo hoc cap. tradet dicens: « Fili, accedens ad servitum Dei, sta in justitia et timore, et præpara animam tuam ad tentationem. » Hic itaque locus illustris est de tentatione, cujus et remedia assignat. Primum est præservativum, scilicet, eam aspèctare et ad eam se præparare, vers. 1. Secundum, humiliare et deprimere cor suum, vers. 2. Tertium est sapientiæ: « Sustine, » ait vers. 2. Quartum est, audire consilia sapientum, vers. 2. Quintum, non trepidare, vel nutare; sed esse firmum et constantem: « Ne festines in tempore obductionis, » ait vers. 2. Sextum est, jungere se Deo, illique firmiter adherere, vers. 3. Septimum est, resignare se in voluntatem Dei: « Omne, » ait vers. 4, quod tibi applicitum fuerit, accipe et in dolore sustine. » Octavum est, firma in Deum fiducia: « Crede Deo, » ait vers. 6, et recuperabit te: et dirige viam tuam, et spera in illum. » Nonum est, constans Dei timor et amor: « Serva timorem illius, et in illo veterasce, » ait vers. 6, usque ad finem capituli eundem commendat, estque parænesis et adhortatio ad spem, timorem, cultum et amorem Dei.

1. Fili, accedens ad servitum Dei, sta in justitia et timore; et prepara animam tuam ad tentationem. 2. Deprime cor tuum, et sustine: inclina aurem tuam, et suscipe verba intellectus; et ne festines in tempore obductionis. 3. Sustine sustentationes Dei: conjungere Deo, et sustine, ut crescat in novissimo vita tua. 4. Omne, quod tibi applicitum fuerit, accipe: et in dolore sustine, et in humilitate tua patientiam habe. 5. Quoniam in igne probatur aurum et argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis. 6. Crede Deo, et recuperabit te: et dirige viam tuam, et spera in illum. Serva timorem illius, et in illo veterasce. 7. Metuentes Dominum, sustinete misericordiam ejus, et non deflectatis ab illo, ne cadatis. 8. Qui timetis Dominum, credite illi: et non evacuabitur merces vestra. 9. Qui timetis Dominum, sperate in illum: et in oblectationem veniet vobis misericordia. 10. Qui timetis Dominum, diligite illum, et illuminabuntur corda vestra. 11. Respiciete, filii, nationes hominum: et scitote quia nullus speravit in Domino, et confusus est. 12. Quis enim permansit in mandatis ejus, et derelictus est? aut quis invocavit eum, et despexit illum? 13. Quoniam pius et misericors est Deus, et remittet in die tribulationis peccata: et protector est omnibus exquirentibus se in veritate. 14. Væ duplici corde, et labiis scelestis, et manibus malefacientibus, et peccatori terram ingredienti duabus viis! 15. Væ dissolutis corde, qui non credunt Deo, et ideo non proteguntur ab eo! 16. Væ his qui perdiderunt sustentationem, et qui dereliquerunt vias rectas, et diverterunt in vias pravas! 17. Et quid facient, cum inspicere cæperit Dominus. 18. Qui timent Dominum, non erunt incredibiles verbo illius: et qui diligunt illum, conservabunt viam illius. 19. Qui timent Dominum, inquirent quæ beneplacita sunt ei: et qui diligunt eum, replebuntur rege ipsius. 20. Qui timent Dominum, præparabunt corda sua,

et in conspectu illius sanctificabunt animas suas. 21. Qui timent Dominum, custodiunt mandata illius, et patientiam habebunt usque ad inspectionem illius, 22. dicentes: Si penitentiam non egerimus, incidemus in manus Domini, et non in manus hominum. 23. Secundum enim magnitudinem ipsius, sic et misericordia illius cum ipso est.

PRIMA PARS CAPITIS.

1. FILII, ACCEDENS AD SERVITUM DEI, STA IN JUSTITIA ET TIMORE, ET PRÆPARA ANIMAM TUAM AD TENTATIONEM. — Arabicus: « O fili mi, si adhæsisisti timori Dei, commuta animæ tuæ omne malum; Syrus: « Fili, si accedes ad timorem Dei, exposuisti animam tuam omni tentationi. Adhære illi (timori Dei), et ne dimittas eum, ut sapiens fias in viis tuis; » Tigurina: « Fili, cultum Dei aggressurus, fac in justitia sollicitè persistas, et animum tuum parè aduersus tentationem. »

Siracides, lans sapientiæ dogmata et præcepta, sequitur ordinem Decalogi et naturæ; unde incipit a Deo Deique cultu. Primum ergo hoc est ejus dogma et præceptum, sed trimembre. Tres enim continet partes, et tria præcepta; primum: « Accede ad servitum Dei, » servi Deo; secundum: « Sta in justitia et timore; » tertium: « Præpara animam tuam ad tentationem. » Pari modo sapientes Ethici, tam sacri, quam profani, suam Ethicam ordiuntur a Deo, Deique religione. Unde S. Isidorus, II. *Sentent.* cap. 1: « Primum, inquit, sapientiæ studium est quærere Deum, deinde honestatem vitæ cum innocentie opere. » Servitus Dei non est vilis et coacta servorum, sed nobilis (servire enim Deo, regnare est) et religiosa Dei cultorum, puta, Dei cultus et religio. Hæc enim passim in Script. præsertim in Levitico et Numeris vocatur אבודה *aboda*, id est, servitus, cultura, ministerium. Ibi enim officia, ritus et cæremonie Levitarum in tabernaculo vocantur *aboda*.

Porro occasio hæc scribendi Siracidi fuit, quod sub hoc tempus Judæi graviter afflicti fuerint a Ptolemæo Lagi, qui Alexandro Magno in regno Ægypti successit. Hic enim dolo cepit Jerosolyam, Judæos acerbe et inclementer tractavit, multos captivos in Ægyptum traduxit, ibique eos sedes figere jussit. Unde ei succedens Ptolemæus Philadelphus, in gratiam Eleazari et Septuaginta Interpretum, centum viginti millia Judæorum manumisit, et ex Ægypto in Judæam remisit, uti narrat Josephus, lib. XII *Antiq.* cap. 1 et II. Hæc ergo gravis fuit Judæorum tentatio, ob quam nonnulli a judaismo ad gentilismum transierunt. Unde videtur sub hoc tempus, ad eos in Dei servitute et religione confirmandos, hæc scripsisse Siracides. Accessit et alia tentatio Samaritarum schismaticorum de qua dicam vers. 14.

Præclare S. Irenæus tract. *de Patientia*: « Qui Deo placere cupit, ait, ejusque heres per fidem evadere, ut et ipse filius Dei appelletur, et Spiritu Sancto genitus, ante omnia longanimitatem ap-

prehendens ac patientiam, debet fortiter obvias quasque sufferre tribulationes, angustias, atque necessitates, sive corporales morbos ac passiones, sive impropria atque injurias ab hominibus, sive etiam diversas invisibiles anxietates, quæ a spiritibus malignis inferuntur animæ. »

STA IN JUSTITIA ET TIMORE. — Hæc verba desunt in Græcis modernis; sed ea legit S. Augustinus in *Speculo*, et Cyprianus tract. *De Mortalitate*. Unde patet olim ea fuisse in Græco, et Interpretem nostrum esse pervetustum, qui pleniora habuerit exemplaria Græca, quam modo sint. Per justitiam intellige observationem mandatorum Dei: hanc enim exigit Dei servitus, imo in hac consistit, ut dixi cap. 1, 33. Sensus est, *q. d.* Si vis Deo servire ejusque obsequio te mancipare, constanter observa ejus jussa et mandata, ac fuge peccata omnia, quæ eis repugnant: hæc enim ille odit et vetat, sicut illa amat et mandat.

Nota est *sta, q. d.* Persiste firmus, constans et immobilis quasi rupes, contra omnes hostes et tentationes, quæ mox ingruent et te invadent, uti sequitur: ideoque justitiæ huic constanti misce timorem, ne tibi præfidens deseraris a Deo, sinarisque in tentationem ruere et consentire, juxta illud: « Qui se existimat stare, videat, ne cadat, » I. Cor. x. Rursum Dei *timor*, id est, metus et reverentia, te in tua justitiæ statione confirmet, dum te cautum facit et sollicitum, ne Deum offendas, et justitiam excedas. Optimus enim gratiæ et justitiæ custos est metus. « Animus vereri qui scit, scit tuto ingredi, » ait Seneca in *Sentent.* littera A. S. Ephrem tract. *De Patientia*. citans hæc verba Ecclesiastici: « Si porro inquit, fortiter strenueque non perfert, sustinendo quamlibet tentationem et tribulationem; verum tristatur ac tædio afficitur, indignatur et angitur, parumque de certamine laborat; vel etiam desperat, quasi non sit unquam liberanda, quod ipsum malitiæ ipsius est inventum ac artificium, in socordiam atque ignaviam pusillanimitatemque conjicientis animam, et spei compotem non effectam, qua semper misericordiam expectet Domini in fide certa, nihilque hæsitante. Cujusmodi quidem anima vitam in futuro non promeretur, quoniam cunctorum se Sanctorum sequacem non præbuit, neque Domini vestigia est prosecuta. Considera ac cerne quo pacto ab initio Patriarchæ, Prophetæ et Apostoli ac Martyres per tribulationum atque tentationum vias pertranseunt, ita potuerint placere Deo: qui for-